Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Journal Forestier Neerlandais — Netherland Forestry Journal
Niederländische Forstliche Zeitschrift

Redactie: Dr. J. R. Beversluis - Wageningen

1e Jaargang — No. 11 — December 1928

BOSCHAANLEG EN NATUURSCHOON

door het Bestuur van de Nederlandsche Boschbouwvereeniging.

Het Bestuur der Nederlandsche Boschbouwvereeniging heeft zich tot de Pers gewend met het verzoek het volgende in de bladen te willen publiceeren:

De beweging tot behoud van het natuurschoon heeft in ons land sinds vele jaren steeds meer de aandacht en sympathie van het Nederlandsche volk; in zeker niet mindere mate leeft die wensch tot behoud van het vele schoone en interessante wat de natuur biedt onder de Leden der Nederlandsche Boschbouwvereeniging die bijna dagelijks met haar in aanraking komen. Aan dit gevoel voor natuurschoon gaat bij hen gepaard het besef dat instandhouding, technische verbetering en uitbreiding der vaderlandsche bosschen een dwingende noodzakelijkheid is.

De Vereeniging betreurt het dan ook in hooge mate dat in den laatsten tijd in dagbladen en periodieken artikelen verschijnen die op het gebied der natuurbescherming in een uiterste vervallen en die naar hare meening niet vrij te pleiten zijn van overdrijving en eenzijdigheid. Het is haar overtuiging dat de oplossing van deze zaak daarmede niet wordt gediend doch geschaad. Zij is van meening, dat ontginning van woesten grond, vooral tot bosch en behoud van natuurschoon volstrekt geen tegenstrijdige zaken behoeven te zijn.

Zij droeg daarom in haar jongste vergadering aan het Bestuur op, om in het openbaar tegen de in deze, h.i. onjuiste beschouwingen, die tot nadeelige gevolgen voor ons vaderland kunnen leiden, op te komen. Een paar grepen uit zoodanige artikelen mogen aantoonen waartegen de vereeniging meent zich te moeten keeren.

In de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 5 en 6 Maart j.l. schreef J.d(en)T(ex) (vermoedelijk de Secretaris van de Vereeniging „Het Nederlandsche Landschap", tevens lid van het dagelijksch Bestuur van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten), een tweetal artikelen onder den titel „Het Nederlandsche Landschap" waarvan het eerste aldus begint.

„Van vele zijden, voor zeer verschillende doeleinden wordt „het natuurschoon van Nederland bedreigd. Vrijwel wekelijks „leest men: zooveel ha verkaveld landgoed in Brabant, „zooveel ha ontgonnen heide in Drenthe en de oppervlakte „die in Nederland nog als natuurterrein gerekend kan worden

„is reeds zoo gering dat het niet lang meer zal duren of van
„de z.g.n. „woeste gronden" (grootendeels samenvallend met
„het begrip natuurterrein) is in heel Nederland evenveel over
„als in Amsterdam of Rotterdam; een of twee verwilderde
„plekjes in een aangelegd park".

Dat deze zienswijze sterk overdreven is moge blijken uit het feit dat nog rond 1/7 gedeelte van Nederland (450.000 ha) uit woesten grond bestaat. Stelt men hiernaast het feit, dat Nederland slechts pl.m. 163.000 ha opgaand bosch bezit, dan mag men zich toch zeker afvragen of inderdaad het natuurschoon van ons Vaderland zulke enorme uitgestrektheden heide, duinen en stuifzand noodig maakt en of het beschamend feit, dat wij Nederlanders in een zoo dicht bevolkt land de uitgestrektheid van bijna 2 provincies onproductief laten liggen, zich door een beroep op het natuurschoon laat rechtvaardigen.

Hierbij mag men bovendien niet uit het oog verliezen, dat door de eischen van de snel vermeerderende bevolking, van de genoemde 163.000 ha bosch, jaarlijks zekere oppervlakten afgaan door ontginning tot bouw- en grasland. Deze opvoering van de productie is een normaal, gezond verschijnsel dat niet zou mogen worden tegengehouden en ook niet tegen te houden is. Het maakt echter de ontginning van woesten grond o.a. tot bosch tot een gebiedenden eisch, opdat onze reeds minimale uitgestrektheid bosch niet steeds nog kleiner zou worden.

Wenscht men nog een andere voorstelling van de uitgestrektheid die thans nog woest ligt, dan is er op te wijzen, dat één tiende gedeelte van die oppervlakte bijna zoo groot is als Walcheren en Zuid-Beveland te zamen. De ontginning zou al wel zeer ver voortgeschreden moeten zijn, alvorens dit voor zich toch nog enorme restant aan woesten grond overgebleven zou zijn. En zelfs dan is het natuurschoon niet tot dat restant teruggedrongen en overigens verdwenen, integendeel voor het overgroote deel der ontginningen is het schoon slechts gewijzigd, veelal verhoogd.

In bovenvermeld artikel wordt voorts medegedeeld, dat een onderzoek van de Vereeniging „Het Nederlandsche Landschap" heeft aangetoond, dat de voornaamste reden van het te gronde gaan van zoovele buitenplaatsen is, de behoefte aan bouwterrein," haast geen landstreek of men vindt voorbeelden van sinistre aftakeling."

Enkele voorbeelden van deze aftakeling worden genoemd en dadelijk daarop volgt:

„Naast de behoefte aan bouw- staat die aan cultuurterrein"
„en de ontginning is een tweede gevaarlijke vijand van ons"
„landgoederen bezit, maar meer nog van wat wij hebben"
„aan heide, vennen, plassen en zandverstuivingen. Ook hier"
„liggen voorbeelden voor het grijpen. Ik noem slechts den"
„straatweg Vught-Tilburg, die eens door bosschen liep, thans"

„nog slechts enkele buitenplaatsen telt, de verstuivingen bij" „Kootwijk, de prachtige Drentsche Heide."

Het is naar onze meening onjuist om het verdwijnen van landgoederen vrijwel op één lijn te stellen met het scheppen van bosch op stuifzand en heide, met het „dennetjes-poten" als hoedanig de aanleg van bosch toch slechts betiteld (om niet te zeggen gepersifleerd) kan worden door hen die geheel onbekend zijn met de vele moeilijke vraagstukken die zich destijds bij den aanvang voordeden en zich grootendeels nog voordoen, bij de bebossching als maatregel tot blijvende beteugeling van stuifzanden en bij de bebossching van de soms wel mooie, maar toch dikwijls ook eentonige heidevelden als b.v. Drenthe en Brabant.

Zoodanige beoordeelaars bedenken niet dat op verschillende plaatsen deze terreinen door den mensch van hun oorspronkelijke bedekking, het *bosch*, werden beroofd en daardoor verworden zijn tot woesten grond, en dat dan daarop als eerste boschgeneratie in den regel niet dadelijk een gemengde opstand kan worden verkregen. Hier *moet* men in eerste instantie vaak beginnen met het gesmade „dennetjes poten" en moet men dientengevolge wellicht eerst een periode van achteruitgang van schoon doormaken. Dit is echter slechts een „reculer pour mieux sauter"; als het eerste bosch gevormd is en de grond hierdoor beschut is en zich verbetert, dan ontstaat langzamerhand de mogelijkheid tot het inbrengen van loofhout en tot omzetten van het vaak eentonige grovedennenbosch in gemengde opstanden.

Teveel wordt voorbij gezien dat juist door deze beboschingen op den duur nieuw natuurschoon ontstaat en dat dit door de snel vooruitgaande techniek reeds na veel minder jaren verkregen zal worden dan het geval is geweest met wat wij *nu* kennen als b.v. het Leuvenumsche bosch of het Asser stadsbosch.

Het is toch mede tot het scheppen van natuurschoon dat de boschbouw op steeds ruimer schaal streeft naar den aanleg van gemengd bosch (in Drenthe b.v. werden in de laatste jaren honderden hectaren bosch aangelegd zonder dat één dennetje werd gebruikt) en het inbrengen van loofhout in oude dennenbosschen waardoor de eentonigheid daarvan verbroken en een beeld van levendige kleurschakeeringen daarvoor in de plaats gesteld wordt. Dat bovendien de boschbouwer een open oog houdt en zorgt voor de ongerepte instandhouding van belangrijke „natuurmonumenten" (Kootwijk, Texel, Vlieland, Terschelling, Haarlem, Assen enz.) zal toch zeker niet onbekend zijn.

De Voorzitter van den A.N.W.B. wees er in zijn onlangs te Alkmaar gehouden rede op, en ieder tot oordeelen bevoegde zal het hiermede eens zijn, dat in vele, zoo niet in de meeste gevallen, het bosch meer tot het natuurschoon

bijdraagt dan de woeste gronden en dat ook floristisch en biologisch het bosch den natuurliefhebber en -onderzoeker evenveel en soms meer bieden kan dan het ongerepte terrein. Men denke toch eens aan de streken in ons land die in den zomer door duizenden bezocht worden, aan de omstreken van Putten en Nunspeet, aan Hagenau, het Gooi, de Veluwezoom, aan het Oranjewoud en zooveel meer. Overal trekt het *bosch* den stadsbewoner, overal brengt het hem genot, vrede en rust; in de oogen van de meeste natuurvrienden is het bosch een van de hoogste vormen van natuurschoon.

Met den Voorzitter van den A. N. W. B. zouden wij het ten zeerste betreuren indien niet ruime oppervlakten heide, duin, stuifzand, vennen en plassen ongerept bewaard bleven. Maar daarnaast eischen wij het recht op tot sterke uitbreiding van het nationaal boschbezit.

Wij meenen dan ook zonder aarzelen als onze meening te mogen uitspreken dat voor Nederland geldt: Hoe meer bosch, des te meer natuurgenot.

En in laatste instantie komt het in deze beschouwingen niet aan op het abstracte „schoon" maar het *genot* dat het grootst mogelijke aantal menschen daarvan heeft. Wij kunnen ons dan ook niet vereenigen met het gevoelen van den heer Polak („Wanklank" ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan der Nederlandsche Heide Maatschappij, Handelsblad dd. 23 Juni 1928) wanneer hij zegt dat „ontginning een einde maakt" „voor altijd aan het grootste gedeelte van hetgeen ons land" „aan natuur en schoonheid bezit, en aan natuur en schoonheid" „heeft de mensch niet minder behoefte dan aan aardappelen-" „veldjes en aan kweekplaatsen voor mijnstutten."

Naast de ideëele voordeelen van het bosch staan een aantal niet te onderschatten materieele voordeelen, die niet uit het oog verloren mogen worden. Zeer nauw met het natuurgenot, dat de bosschen verschaffen, hangt samen het materieele voordeel, door het vreemdelingenverkeer naar de bosschen verkregen. Meerdere streken van ons land (Breda, Veluwezoom, Putten) hebben dit verkeer toch ongetwijfeld voor een groot deel te danken aan de in de nabijheid voorkomende *bosschen*. Wij wagen niet te schatten welke sommen daardoor binnen de grenzen van ons land blijven.

Naast schoonheid en gezonde lucht geeft het bosch ons ook beschutting, werkt het regelend op de waterbeweging, verschaft het in het najaar en in den winter, als het landbouwbedrijf stil ligt, werk aan vele duizenden handen en ten slotte: het levert het hout, een grondstof die onmisbaar is in onze samenleving.

In dit verband wijzen wij nog op het groote houttekort in ons land (om nog niet te spreken van het wereld-tekort) waardoor in ongeveer 80 % van de behoefte door invoer van buiten moet worden voorzien.

Bij sluiting van de grenzen, bij oorlogsgevaar, of bij grooter verbruik in het buitenland, dus minder export van daaruit, of om andere redenen, is ons mijnbedrijf in Limburg zeer ernstig in gevaar. Zonder voldoende, dat wil zeggen zeer groote hoeveelheden, mijnhout is kolenwinning geheel onmogelijk. De oorlog 1914—1918 heeft de urgentie van houtproductie voor ons land toch voldoende duidelijk aangetoond.

Wij achten het voorloopig dan ook een *dringende eisch* onze „kweekplaatsen van mijnstutten" nog op belangrijke schaal uit te breiden.

Door boschvermeerdering zal ook de productie van kleinere houtsorteeringen, w.o. het geriefhout voor land- en tuinbouw toe kunnen nemen, sorteeringen, waaraan zulke groote behoefte bestaat en waarvan de invoer toch niet wel mogelijk is, omdat de vrachten te zeer drukken.

Dan is ook niet de werkgelegeheid te vergeten die door het bosch geboden wordt. Mocht het tenslotte eens komen tot een uitbreiding van ons boschareaal met, laat ons zeggen, 200.000 ha dan beteekent dit, afgezien van den arbeid noodig voor den aanleg, het scheppen van wellicht 2 miljoen arbeidsdagen per jaar voor verpleging en onderhoud van deze bosschen. Nu moge op het eerste gezicht deze vermeerdering van arbeidsgelegenheid bij een jaarlijksche bevolkingstoename van 100.000 zielen niet zoo heel belangrijk schijnen (De Kampioen van 7 September j.l.) in wezen is zij van zeer groote beteekenis, aangezien het uitsluitend gaat om werkgelegenheid te plattenlande, in tijden van het jaar dat daar de mogelijkheden om aan den kost te komen zeer gering zijn. Het accres der plattelandsbevolking is bovendien geringer dan dat der stadsbevolking en overigens moet men wel aannemen, dat het tempo van de bevolkingsaanwas thans ongeveer een maximum heeft bereikt en die aanwas geleidelijk zal afnemen en ten slotte zal ophouden.

Naast de werkgelegenheid in het bosch zelf, moge dan nog gewezen worden op den arbeid, die noodig zal zijn voor de verdere verwerking van het te oogsten hout en die het boschwerk verre zal overtreffen.

Gaarne onderschrijft ten slotte de geheele Nederlandsche boschbouw de te Alkmaar door den Heer Bergsma gesproken woorden, gericht tot allen die met ons het natuurschoon wenschen te beschermen:

Laat ons *samen* vechten en niet samen *vechten!*

Wij voegen daaraan slechts toe: Laat iedere Nederlander ons streven steunen, opdat ons land door het op gepaste wijze uitbreiden van het boschareaal steeds schooner en steeds productiever worde!

Het Bestuur van de
Nederlandsche Boschbouwvereeniging.